

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrto leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 15. januarja 1868.

Gospodarske stvari.

0 uravnavanji in gospodarstvu kmetij, posebno o uravnavanji zemljišč.

Spisal Fr. Povše.

Vsak umen gospodar mora imeti načrt (osnovo), po katerem gospodari. Poznati mora toraj na tanko velikost in lastnost svojega posestva; on mora vedeti, kako je sestavljeno njegovo zemljišče; on mora poznati zemljo ne le v fizikalnem oziru, ampak mora tudi spoznati plodnost njegovo.

Dalje je treba razdeliti polje, ako še ni razdeljeno, v kose (parcele). Napravi se dalje zaznamek, v kterega se zapiše lastnost zemlje in njen prinos.

Treba pa je poznati zemljo ne le površno, temuč tudi to, kar je spodaj, v globočini. Zato je treba zemljo na več prostorih preiskovati; izkoplje se v ta namen jama globoka, da se vidi na tanko: koliko je dobre zemlje, koliko mrtvice, koliko čevljev globoko sega zgornja dobra zemlja, kaj je v globokosti, ali gruša ali pesek itd. Po takem preiskovanju gospodar lahko ceni rodovitnost zemlje.

Po tem se zemljišče razdeli v rede ali vrste.

Da je tako preiskovanje potrebno, priča to, da nimajo vse njive tiste lastnosti; na tej njivi raste lan, pšenica itd., na uni ne. To že vé prosti kmetovalec, ki ne ume nič o više omikanem kmetijstvu.

Razdelil bode torej umen gospodar svoje polje v rede, in za vsak red bo poseben kolobar kmetovanja sestavil. Al ta ali uni utegne prašati: kako neki je mogoče, kolobar sestaviti za celo posestvo? Ne bojte se tega! Ravno uravnavanje in razvrstenje zemljišč stori, da vse težave premagamo pri sestavljanju kolobarja in da za naše posestvo, čeravno so njegova zemljišča različna, napravimo pripravi kolobar za vsaki red.

Pamet že dá, da en kolobar ne more veljati za celo polje; ravno umni kmetovalec na tanko pretehta, ktere njive so enake lastnosti in ktere tedaj se morajo djati v en red, v eno vrsto. Naj mimo gredé vam povem, da pri gospodarstvu c. kr. više kmetijske učilnice v ogerskem Starem gradu so trije kolobarji, kajti polje je razdeljeno v tri rede in vsakemu redu je poseben kolobar odločen.

Kolikor boljša je zemlja, toliko laže je napraviti kolobar, kajti taka dobra zemlja more razne rastline rediti; na revni zemlji je pa to težavnejše, ker tu ni tako lahko mogoče, razne rastline rediti z dobrim vspehom.

Kadar gospodar napravlja osnovo za gospodarstvo svojo, treba je, da tudi preračuni: koliko bode sejal

tega ali unega žita ali družih rastlin. Dobro pa je raznotere rastline sejati, kajti take kmetije, ktere sejejo le žito, lahko mnogo izgubijo, ako v tisti letini žito slabo stori; kdor pa žito in kaj družega, postavimo, ogeršico seje, umnejše ravná, ker mnogokrat se je pripetilo, da je žito celó slabo obrodilo, ogeršica pa je visoke dohodke dala. *)

Pri napravi osnove za gospodarstvo treba je tudi preračunati čisti dohodek, kterega daje ta ali una rastlina. To dosežemo, ako preračunimo stroške setve, obdelovanja, žetve itd., pa tudi dohodke, ktere nam dá rastlina.

Pri osnovanji svojih zemljišč moramo tudi gledati na množico svoje živine, kajti treba je, da sejemo tudi razne rastline za hrano živine. Prevdarili bomo tedaj, koliko bomo sejali tega ali unega žita, koliko detelje ali druge trave, koliko rastlin za kupčijo, koliko korenstva itd.

Kakor za polje, tako je tudi za vse druge dele našega posestva treba osnovo napraviti. Tako bomo prevdarili, ali bomo za vprego konje ali vole imeli; če imamo pašnike, kteri so prerevni za goveda, bomo v osnovi ustanovili ovčjo rejo.

Opustili bomo na dolgo in široko o tem govoriti, ker vsak gospodar vé, kaj da se najbolj priporoča pri napravi osnove za gospodarstvo njegove posesti; on pozná lastnosti svojega polja, podnebje svojega kraja itd. in lahko prevdara, kako bo mogoče, dohodke povikšati.

K sklepu v kratek pregled stavimo vsa dela pri napravi osnove za gospodarstvo kmetij; tale-le so:

1. preiskovanje lastnosti zemlje,
2. preiskovanje velikosti poljá,
3. uravnavanje zemljišč,
4. izbiranje rastlin,
5. izbiranje živine,
6. osnovanje poljskega reda,
7. preračunanje dohodkov od raznih rastlin in zemljišč,
8. osnova potrebnih pomoči za delo, to je, ljudi in živine,
9. znesek kapitala, ki ga gospodar potrebuje,
10. preračunanje čistega dobička od celega posestva,
11. osnova gospodarjenja za celo leto,
12. zapisnik, kteri gospodarju kaže vspeh njegovega gospodarstva vsako leto.

*) Se vé, da g. pisatelj tu le gleda na velike kmetije, kjer je mogoče, tako imenovanim „kupčijskim rastlinam“ prostora odločiti, in na dežele, ker se oljnata semena lahko v denar spravijo. Za naše večidel majhne kmetije treba je druge posetve.